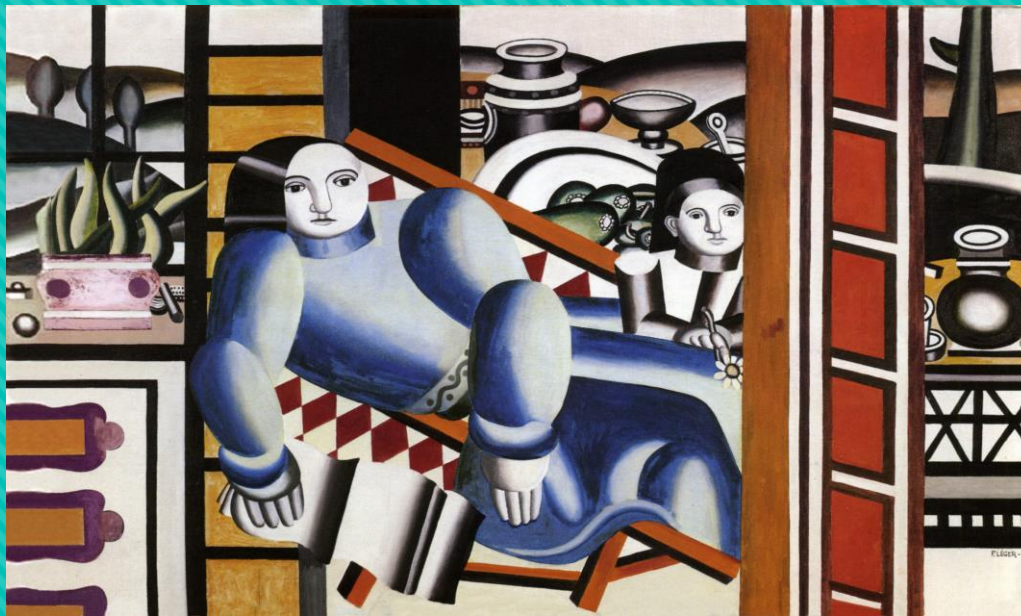

Τμήμα Φιλοσοφίας

Εισαγωγή στις επιστήμες της Εκπαίδευσης

Αντιγόνη Ντόκα

Σημαντικοί σταθμοί-Εκπρόσωποι

Φιλελεύθερη παιδαγωγική:

- Πρωτοεμφανίστηκε στην Αγγλία στο τέλος του 17ου αιώνα και κορυφώθηκε στη Γαλλία το 18ο αιώνα
- Η Αναγέννηση εδραιώνει ένα κίνημα πνευματικό και πολιτικό που απορρίπτει κάθε αυθεντία, ασκεί κριτική σε κάθε υφιστάμενη γνώση, αποδέχεται τη λογική και την επιστήμη ως τα μόνα ασφαλή μέσα για την ερμηνεία του κόσμου και πιστεύει ότι ο άνθρωπος μπορεί να προοδεύει διαρκώς
- Η γαλλική επανάσταση με τις προοδευτικές της ιδέες συμβάλει στην ανάπτυξη νέων παιδαγωγικών ιδεών εξίσου προοδευτικών, οι οποίες συγκροτούν την αξίων των νέων παιδαγωγικών αντιλήψεων που εκφράζουν οι **Φιλανθρωπιστές**

Σημαντικοί σταθμοί-Εκπρόσωποι

Φιλελεύθερη παιδαγωγική:

- Η εκπαίδευση θεωρήθηκε ως μέσο για τη διασφάλιση της συνεχούς προόδου του ανθρώπου

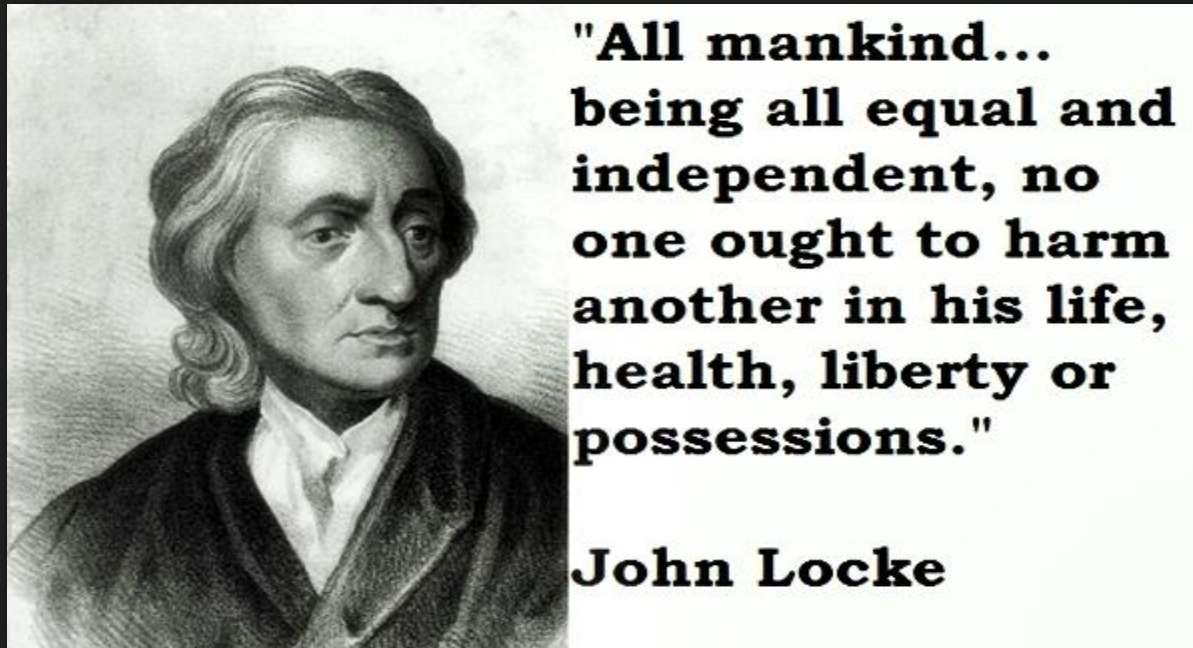
J. Locke (1632-1704)-φιλόσοφος και στοχαστής

Οι αντιλήψεις του J. Locke:

- Οι άνθρωποι έχουν απαραβίαστα φυσικά δικαιώματα: ζωής, ελευθερίας, περιουσίας
- Το παιδί είναι «tabula rasa»
- Αναπτύσσει μια φιλοσοφική προσέγγιση για την θεωρία της γνώσης που έχει βάση τον **εμπειρισμό** και τον **υλισμό**. Στο **Δοκίμιο για την ανθρώπινη νόηση**, ο Λοκ υπογραμμίζει: **έμφυτες ιδέες και αρχές θεωρητικές ή ηθικές συμπεριλαμβανομένης και της ιδέας του Θεού δεν υπάρχουν**
- Όλες οι ιδέες προέρχονται από δυο πηγές: την εξωτερική εμπειρία (**αίσθηση**) και την εσωτερική εμπειρία (**σκέψη**)
- Οι γνώσεις μας στηρίζονται και προέρχονται μόνο από την εμπειρία, μέσω των αισθήσεων και με την εσωτερική παρατήρηση των ιδεών μας

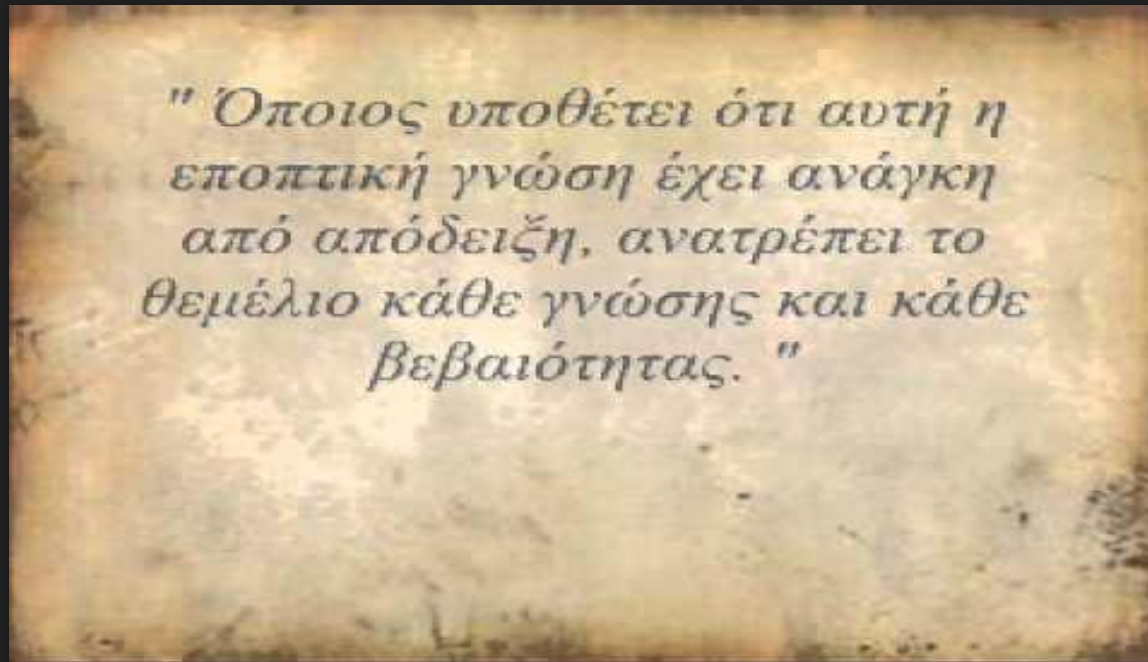
J. Locke (1632-1704)-φιλόσοφος και στοχαστής

...σε κανέναν δεν επιτρέπεται να επιβουλεύεται την ζωή, την υγεία, την ελευθερία ή την ιδιοκτησία των άλλων...

J. Locke (1632-1704)-φιλόσοφος και στοχαστής

Ας σκεφτούμε:

Σημαντικοί σταθμοί-Εκπρόσωποι J.J. Rousseau- Pestalozzi

Rousseau -Pestalozzi:

- Οι κύριοι εκφραστές της παιδαγωγικής σχέσης ανάμεσα στο δάσκαλο και στον μαθητή

J.J. Rousseau - (1712-1778) φιλόσοφος και παιδαγωγός

Οι θέσεις του J.J. Rousseau -Αιμίλιος:

- Το παιδί δεν είναι ενήλικας σε μικρογραφία. Έχει δικό του σώμα, ανάγκες, αισθήσεις, αισθήματα
- Ο δάσκαλος δεν πρέπει να λειτουργεί ως αυθεντία, αλλά να οδηγεί τον μαθητή με τις κατάλληλες ερωτήσεις να ανακαλύπτει τη γνώση. Να κρατά το μαθητή μακριά από την κοινωνία και ο ρόλος του να περιορίζεται στην απομάκρυνση των κινδύνων που μπορούν να θέσουν σε κίνδυνο κυρίως τη σωματική ακεραιότητα παιδιών
- Πρότεινε οργανωμένα σχολικά ιδρύματα από μικρή ηλικία
- Υποστήριξε την ανάπτυξη της ατομικής ελευθερίας, δηλαδή την ανάπτυξη του ατόμου ανεξάρτητα από το κοινωνικό σύνολο

J.J. Rousseau - (1712-1778) φιλόσοφος και παιδαγωγός

Οι θέσεις του J.J. Rousseau -Αιμίλιος:

- Η εκπαίδευση μας παρέχει όλα αυτά που δεν έχουμε από την γέννηση και τα οποία έχουμε ανάγκη όταν μεγαλώνουμε
- Την εκπαίδευση την παίρνουμε είτε από την φύση, είτε από τους ανθρώπους, είτε από τα πράγματα
- Ο καθένας από εμάς, επομένως, είναι εκπαιδευόμενος από τριών ειδών δασκάλους

Επομένως : η μεταρρύθμιση της εκπαίδευσης μπορεί να γίνει το κατάλληλο όργανο για να δημιουργηθεί μια ανθρωπότητα καινούρια και καλλίτερη

Καθήκον της φιλοσοφίας είναι να απελευθερώσει τον άνθρωπο από τις αλυσίδες που του επιβάλλει η κοινωνία, να τον οδηγήσει στην πρωτόγονη ελευθερία

J.J. Rousseau - (1712-1778) φιλόσοφος και παιδαγωγός

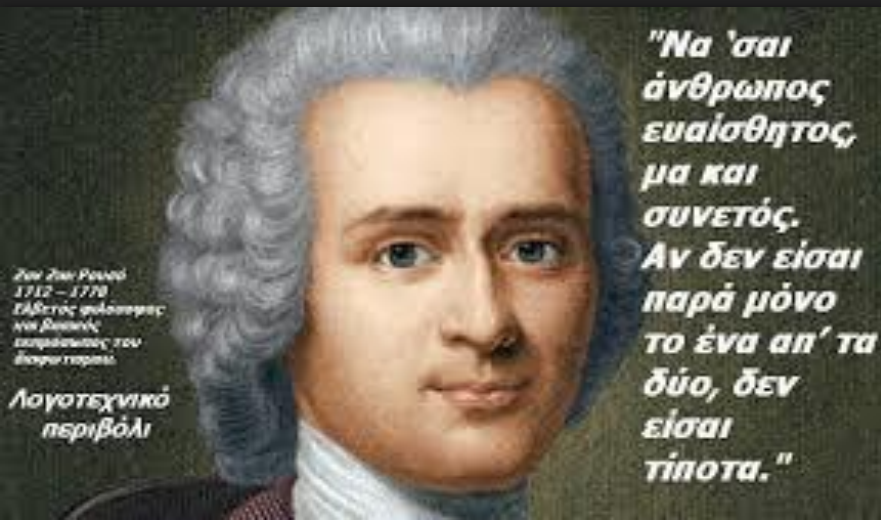
Σημαντικές απόψεις του J.J. Rousseau :

- Η γλώσσα γεννήθηκε με την παρότρυνση των αισθημάτων, όχι λόγω της κοινωνικής χρησιμότητας όπως είχε υποστηρίξει ο Δημόκριτος. Για να αντιμετωπίσουμε όλα τα πρακτικά προβλήματα της ζωής μας αρκούν οι χειρονομίες και οι ενέργειες, οι λέξεις γίνονται αναπόφευκτες μόνο στις περιπτώσεις που θέλουμε να εκφράσουμε την αγάπη ή το μίσος
- Ο πολιτισμός και η πρόοδος δεν έχουν κάνει τους ανθρώπους ηθικά καλύτερους ή ευτυχέστερους

J.J. Rousseau - (1712-1778) φιλόσοφος και παιδαγωγός

Ο άνθρωπος γεννήθηκε λεύτερος. Κι όμως, σ' ολόκληρη τη γη είναι αλυσοδεμένος.

Καλύτερα να επιστρέψουμε στη φύση

J.J. Rousseau

Heinrich Pestalozzi (1746-1827)- φιλόσοφος και παιδαγωγός

Οι αρχές του Heinrich Pestalozzi:

- Ο παιδαγωγός του λαού, αφιέρωσε τη ζωή του σε ένα σχολείο –αγρόκτημα για φτωχά παιδιά
- Διαμόρφωσε το δημοτικό σχολείο και την κατάσταση των διδασκάλων κατά τον 19ο αιώνα
- Εισήγαγε την Παιδο-κεντρική περίοδο της Παιδαγωγικής (Νέα Σχολεία, Νέα Αγωγή), με βασικό ιδεώδες της αγωγής την ατομική ελευθερία σε συνάρτηση με τη συλλογική ευθύνη
- Ο άνθρωπος πρέπει να διαμορφωθεί κατά φυσικό τρόπο, να φθάσει στην πλήρη ωριμότητα *ήρεμα και αργά* (το ίδιο πρόσβευε και ο J.J. Rousseau)

Heinrich Pestalozzi (1746-1827)- φιλόσοφος και παιδαγωγός

Ο Pestalozzi ιδρύει στην πόλη Stans ένα ορφανοτροφείο συγκεντρώνοντας γύρω στα 80 περίπου ορφανά και εγκαταλειμμένα παιδιά. Ζει μαζί τους, φροντίζει για την σωματική τους υγεία, μεριμνά για την ψυχική τους υπόσταση και τους διδάσκει. Στο τέλος αυτού του εγχειρήματος συγκεντρώνει σημαντικές εμπειρίες για τα θεμέλια μιας μεθοδικά σχεδιασμένης αγωγής

Προτιμώ παιδαγωγό με αγάπη για τα παιδιά παρά παιδαγωγό με τυπικές γνώσεις που δεν διαμορφώνουν τη ψυχή των παιδιών

Heinrich Pestalozzi

Heinrich Pestalozzi (1746-1827)- φιλόσοφος και παιδαγωγός

Οι αρχές του Heinrich Pestalozzi:

- Έθιξε το ζήτημα της κοινωνικής δικαιοσύνης (πτωχοκομείο Ελβετία)
- Η ιδέα της λαϊκής μόρφωσης, η οποία γεννήθηκε κατά την εποχή του Διαφωτισμού, αποκτά όλο και μεγαλύτερο βάθος με τη σκέψη της ολόπλευρης καλλιέργειας του ανθρώπου
- Ήρθε σε επαφή με το Κοινωνικό Συμβόλαιο και τον Αιμίλιο του Rousseau τα οποία επηρέασαν συνολικά την κοσμοθεωρία του

Συμπερασματικά

Δίνεται έμφαση:

- Στην προσωπικότητα του παιδιού
- Ιδιαιτερότητες παιδικής ηλικίας, ανάγκες, ενδιαφέροντα, κλίσεις
- Ενδιαφέρον για τη σωστή αγωγή και μάθηση με επίκεντρο το παιδί
- Έμφαση στη σημασία του ευρύτερου κοινωνικοπολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος
- Στόχος η αυτομόρφωση και αυτοαγωγή του νέου ατόμου και η χειραφέτησή του και όχι η χειραγωγήσή του

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-εκπρόσωποι

Το κίνημα της Νέας Αγωγής:

- Ασκήι οξύτατη κριτική στο «υπαρκτό» σχολείο
- Προωθεί την αναμόρφωση (reform = μεταρρύθμιση) του ανθρώπου και της κοινωνίας
- Προσδιορίζει μια νέα διδακτική και μαθησιακή ατμόσφαιρα, η οποία θα ευνοεί το συμμετοχικό διάλογο δασκάλου-μαθητή και θα λαμβάνει υπόψη τα ενδιαφέροντα, τις ανάγκες και την αναπτυξιακή βαθμίδα του μαθητή
- Εμφανίζεται το Σχολείο Εργασίας

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-εκπρόσωποι

-Το σχολείο εργασίας

Georg Kerschensteiner:

- Το Σχολείο Εργασίας αποβλέπει γενικότερα στην αγωγή του πολίτη, με τη θεωρητική ενημέρωση των παιδιών για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του, αλλά κυρίως με μια δημοκρατική οργάνωση της σχολικής ζωής
- Οι ομαδικές εργασίες, η συνεργασία, και η συλλογική λήψη αποφάσεων αποτελούν τη βάση αυτής της προσπάθειας που στην πλήρη της ανάπτυξη προβλέπει στη συμμετοχή μαθητών, δασκάλων και γονέων
- Οι αρχές της «Νέας Αγωγής» περνούν από τις ατομικές ή συλλογικές πρωτοβουλίες σε μικρά, οπωσδήποτε κοινωνικά απομονωμένα σχολεία στο χώρο της επίσημης εκπαιδευτικής πολιτικής, και συνδέονται άμεσα με τα ευρύτερα κοινωνικά θέματα

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-εκπρόσωποι

Ας λάβουμε υπόψη το κοινωνικό πλαίσιο της εποχής:

- Η Οικουμενική Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Ο.Η.Ε, 1948)
- Η Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου του 1989. Έως σήμερα έχει επικυρωθεί από 193 χώρες. Η Ελλάδα την επικύρωσε στις 2 Δεκεμβρίου του 1992
- Η ίδρυση πολλών οργανισμών (Unesco, Unicef) δ) Η επέκταση του θεσμού του Νηπιαγωγείου

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Maria Montessori (1870-1952)

Maria Montessori:

- Ίδρυσε τα **Casa dei Bambini** που εξελίχθηκαν γρήγορα σε θεσμό ο οποίος εξαπλώθηκε στις υποβαθμισμένες συνοικίες της Ρώμης, με σκοπό τη δημιουργία και την παροχή καλύτερων συνθηκών ζωής στους εργάτες και τα παιδιά τους. Τα αναρίθμητα σχολεία που μπόρεσε αργότερα να ανοίξει σε όλο τον κόσμο οργανώθηκαν με πρότυπο αυτό το πρώτο «Σπίτι των Παιδιών». Το συγκεκριμένο σχολείο αποτελούσε ένα είδος παιδαγωγικού ιδρύματος παιδιών ηλικίας έως έξι ετών, το οποίο διέθετε ευρύχωρες, ειδικά κατασκευασμένες σάλες, μέσα στις οικοδομές

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Maria Montessori (1870-1952)

Η μοντεσοριανή μέθοδος:

- Οραματιζόταν μία μέθοδο, **μαθητοκεντρική**, προσαρμοσμένη στις σωματικές και πνευματικές ανάγκες του παιδιού που θα δίνει λύση στο πρόβλημα της ελευθερίας του, της απασχόλησης και της διαγωγής του
- Εισήγαγε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα ικανό να απελευθερώνει τις συγκεκριμένες δυνατότητες κάθε παιδιού και να διευκολύνει το έργο που έχει να επιτελέσει σε κάθε αναπτυξιακή φάση
- Τόνισε την σημασία της ατομικότητας του κάθε παιδιού και την μάθηση μέσα από παιχνίδι και την εξατομικευμένη διδασκαλία
- Ανέπτυξε την **αγωγή των αισθήσεων**, την **αγωγή της ευφυΐας**, των **κοινωνικών συναισθημάτων και της ηθικής βούλησης**
- Τόνισε τη σημασία της ανοιχτής τάξης, δηλαδή την εκπαίδευση εκτός του σχολείου
- Σημαντική η συμβολή της στην προσχολική εκπαίδευση

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Maria Montessori (1870-1952)

Άλλες αρχές της μοντεσσοριανής μεθόδου:

- Ο σεβασμός στην προσωπικότητα του παιδιού
- Η ελευθερία μέσα από την πειθαρχία
- Η εσωτερική και εξωτερική τάξη στη συγκρότηση του ανθρώπου
- Ο σεβασμός στο έμψυχο και άψυχο περιβάλλον
- Η ατομική προσπάθεια αλλά και η καλή συνεργασία με τον κόσμο του περιβάλλοντος
- Η μάθηση μέσω της έρευνας που θα δώσει τη χαρά για τη δουλειά και την ικανοποίηση για το αποτέλεσμα
- Η παντοειδής άσκηση για την απόκτηση δυνατοτήτων
- Ικανός άνθρωπος ίσον ευτυχής άνθρωπος

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Maria Montessori (1870-1952)

- Έφτιαξε παιδαγωγικό υλικό, προσαρμοσμένο στις ανάγκες του παιδιού για όλα τα μαθήματα, θετικά και θεωρητικά, που αφορούν τη μόρφωσή του
- Δημιούργησε μόνη της εποπτικά μέσα διδασκαλίας και παιδαγωγικό υλικό για να γίνονται μέσω των αισθήσεων κατανοητά τα μαθήματα του σχολείου

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Maria Montessori (1870-1952)

Αν δεν υπάρχουν σπίτια κατάλληλα για τα παιδιά τότε ας τα κτίσουμε. Αν δεν κατασκευάζονται αντικείμενα κατάλληλα για τα παιδιά τότε ας τα κατασκευάσουμε εμείς.

Η δουλειά του παιδιού είναι το παιχνίδι.

Maria Montessori

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

John Dewey:

- Αμερικανός φιλόσοφος και παιδαγωγός, ο οποίος επηρέασε την παιδαγωγική του 20ου αιώνα, ένας από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του **νέου σχολείου** και του **σχολείου εργασίας**
- Το παιδαγωγικό του σύστημα διέπεται από τη φιλοσοφία του **πραγματισμού (pragmatismus)**. Το σχολείο δεν είναι προετοιμασία για τη ζωή, αλλά η ίδια η ζωή
- Αμφισβήτησε την ex cathedra διδασκαλία και εισήγαγε την ερευνητική-πειραματική μεθοδολογική προσέγγιση της γνώσης. Άσκησε δριμύτατη κριτική στις αυταρχικές παιδαγωγικές μεθόδους της εποχής του
- Το σχολείο ως προέκταση της οικογένειας και της κοινότητας. Εφάρμοσε τις απόψεις του στο πειραματικό σχολείο του Πανεπιστημίου του Σικάγο

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Η φιλοσοφία του πραγματισμού και η έρευνα-δράση :

- Δίνουν ιδιαίτερη σημασία στα βιώματα των ανθρώπων, που συγκροτούν την εμπειρία τους
- Έχει πρακτικό χαρακτήρα, αποβλέπει στην αλλαγή που πραγματοποιείται από τους ίδιους τους συμμετέχοντες στην εκπαίδευση και απαιτεί αμοιβαίο και ανοιχτό πνεύμα συνεργασίας
- Η εμπειρία ανάγεται σε τόπο, όπου οικοδομείται κάθε διάθεση και κινητοποίηση για γνώση
- Η εμπειρία, δεν αποτελεί κάτι το σταθερό και αμετάβλητο
- Η εμπειρία πρέπει να είναι ανοιχτή σε διαδικασίες αλλαγής. Η αλλαγή αυτή έρχεται με τον στοχασμό και αναστοχασμό πάνω στην πορεία δράσης

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Η αγωγή κατά τον John Dewey :

- Δεν μπορεί να έχει απώτερο σκοπό. Δεν συνιστά αφηρημένη έννοια. Τα παιδιά ζουν στο παρόν. Η αγωγή στο σχολείο πρέπει να είναι η ίδια η ζωή (όχι προετοιμασία για τη ζωή). Συνιστά μέσο κοινωνικής προόδου και αλλαγής
- Η μάθηση ταυτίζεται με τον διάλογο, τη διερεύνηση και την επικοινωνία, την ομαδική συζήτηση
- Το πείραμα και η επιστημονική μέθοδος ως μάθηση με την πράξη (**Learning by doing**)

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Στάδια πορείας διδασκαλίας (problem method):

- Αναγνώριση προβλήματος/Καθορισμός προβλήματος/Ερευνα προβλήματος και πειραματισμός/ Εξαγωγή συμπερασμάτων/Αξιοποίηση συμπερασμάτων
- Η διδακτέα ύλη παίρνει τη μορφή προβλημάτων. Οι απαραίτητες πληροφορίες εξασφαλίζονται από τον μαθητή
- το σχολείο είναι παιδοκεντρικό

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Η αγωγή κατά τον John Dewey :

- Θετική στάση έναντι της εργασίας
- Τονίζει την αντίληψη του σχολείου σαν πεδίο εμβρυακής κοινοτικής ζωής
- Εκφράζει την αλληλεπίδραση ανάμεσα στο σχολείο και τη ζωή
- Προτεραιότητα της κοινωνικής ζωής

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Η αγωγή κατά τον John Dewey :

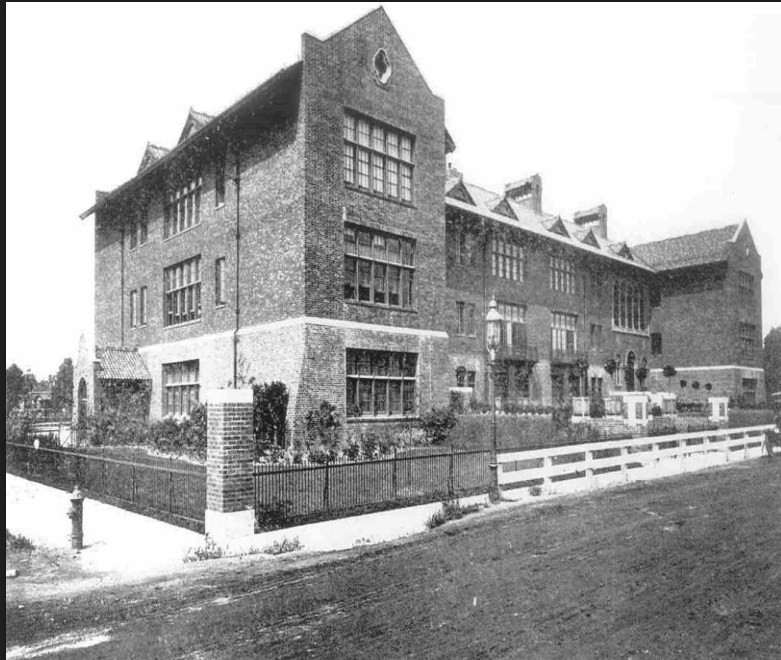
- Οι επιστήμες, τα επαγγέλματα δε νοούνταν σαν αυτοσκοπός, αλλά υπηρετούσαν τις βασικές ανθρώπινες ανάγκες
- Επιδιώκει τη σύνδεση των προδιαθέσεων, οι οποίες είναι φυσικές σε όλα τα παιδιά
- Το σχολείο γενικά αποτελεί ένα τρόπο κοινωνικοποίησης του ατόμου και ένα μέσο για την απόκτηση δεξιοτήτων, που είναι απαραίτητες για τη ζωή
- Το άτομο αναγνωρίζεται ως ενεργό δρων υποκείμενο, το οποίο αναπτύσσει τη μέριμνα του για τα κοινά

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Η αγωγή κατά τον John Dewey :

- Έμφαση στον αναστοχασμό του εκπαιδευτικού. Ο αναστοχασμός μπορεί να λάβει χώρα μόνο μέσα στη διαδικασία προσωπικής εμπλοκής του εκπαιδευτικού
- Θεωρεί πολύ σημαντική την εξέταση των κοινωνικών παραγόντων που συντελούν στο σχηματισμό της ατομικής εμπειρίας
- Το σχολείο οφείλει να καλύπτει την ανάγκη για δημοκρατική συγκρότηση της κοινωνίας. Στην βάση αυτή έγκειται και η εμπλοκή των μαθητών σε μια νέα αντίληψη για τη γνώση, στην οποία απαντά η έρευνα δράσης

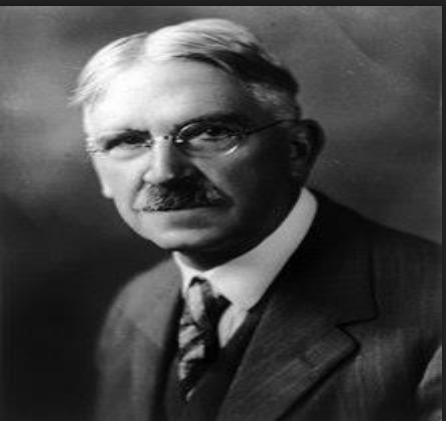
Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-John Dewey (1859-1952)

Όταν το σχολείο βάζει το κάθε παιδί της κοινωνίας να γίνει μέλος μιας τέτοιας μικρής κοινότητας και το εκπαιδεύει ανάλογα ποτίζοντας το με το πνεύμα της κοινωνικής εξυπηρέτησης και εφοδιάζοντας το με τα απαραίτητα στοιχεία για μια πραγματική αυτοκυβέρνησης, τότε θα έχουμε την πιο σίγουρη και την πιο καλή εγγύηση πως θα δημιουργηθεί μια ευρύτερη κοινωνία αρμονική, αξιαγάπητη και πραγματικά πολιτισμένη.

John Dewey, 1945

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ovide Decroly

Ovide Decroly :

- Βέλγος γιατρός, παιδαγωγός και καθηγητής Ψυχολογίας
- Ασχολήθηκε με τα προβλήματα των παιδιών με ειδικές ανάγκες και ίδρυσε στις Βρυξέλλες ένα ειδικό σχολείο για την εκπαίδευσή τους (1901). Η επιτυχία του ιδρύματος τον ώθησε, έπειτα από έξι χρόνια, στη δημιουργία ενός σχολείου για φυσιολογικά παιδιά, το École de l'Ermitage
- Υπήρξε ο πρώτος εισηγητής των ιδεών του Dewey, Η αγωγή για τη ζωή, διά της ζωής

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ovide Decroly

Βασικές θέσεις του Ovide Decroly – ο άξονας του παιδαγωγικού του συστήματος:

- Διέκρινε δύο γενικά χαρακτηριστικά της παιδικής νόησης, την τάση προς την ολοκλήρωση (globalisme) και τη συναφή αρχή του ενδιαφέροντος
- Η ολοκληρωτική αυτή λειτουργία δεν χαρακτηρίζει μόνο την αντίληψη, αλλά όλες τις ενέργειες του ανθρώπου, και είναι άμεσα συνυφασμένη με τα ενδιαφέροντα και τις συναισθηματικές τάσεις του

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ovide Decroly

Βασικές Θέσεις του Ovide Decroly – ο άξονας του παιδαγωγικού του συστήματος:

- Από τα διάφορα ενδιαφέροντα του ανθρώπου, εκείνα που συνδέονται με τις θεμελιώδεις ανάγκες του είδους έχουν πρώτη σημασία. Η ανάγκη τροφής, η ανάγκη στέγης, ντυσίματος και προστασίας από τους κινδύνους και τους εχθρούς και, τέλος, η ανάγκη εργασίας από κοινού, ενέργειας, εξασφάλιση αυτάρκειας
- Στήριξε τη διδασκαλία της ύλης πάνω στα ενδιαφέροντα του παιδιού και στον συνδυασμό της διδασκαλίας της τεχνικής με τη διδασκαλία της γνώσης
- Η ολική εκμάθηση των στοιχείων μιας συγκεκριμένης εμπειρίας προσφέρονται όχι ως ύλη οργανωμένη από την πνευματική εμπειρία του ενήλικου, αλλά κίνητρα του περιβάλλοντος που μπορούν να είναι κέντρα ενδιαφέροντος για το παιδί

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ovide Decroly

Βασικές θέσεις του Ovide Decroly – ο άξονας του παιδαγωγικού του συστήματος:

- Η φύση ως ένας χώρος που προσφέρει σε όλους τις δυνατότητες για ενεργό και πλούσια σε εποπτικά μέσα μάθηση σε αρμονία με τα ενδιαφέροντα και τις ικανότητες του μαθητευόμενου
- Η σχολική τάξη μετατρέπεται σε χώρο συνάντησης
- Η διανοητική εκπαίδευση παρέχεται καθώς ο μαθητευόμενος δρα, στα πλαίσια μίας δραστηριότητας που έχει νόημα και τον ενδιαφέρει
- Ο άνθρωπος σκέφτεται κάνοντας. Η “παρατήρηση” (observation) των σημαντικών φυσικών φαινομένων, η εξαγωγή των σημαντικών εννοιών από τις παρατηρήσεις αυτές, η γενίκευση των εννοιών σε θεωρητικά μοντέλα (σύνδεση-association) και η εφαρμογή των “μοντέλων” στη ζωή (έκφραση-expression) είναι ο τρόπος με τον οποίο οι άνθρωποι μαθαίνουν

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ovide Decroly

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ovide Decroly

Δεν πρόκειται για τη διδασκαλία της ανάγνωσης, της γραφής ή της μέτρησης, που είναι δευτερεύοντα. Το σημαντικό είναι η ζωή του παιδιού, το πώς θα μετατραπεί σε άνθρωπο.

Ovide Decroly

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Célestin Freinet (1896-1966)

Ο **Célestin Freinet** ήταν διακεκριμένος Γάλλος παιδαγωγός και εκπαιδευτικός μεταρρυθμιστής:

- Δημιούργησε το συνδικαλιστικό όργανο των εκπαιδευτικών CEL (Coopérative de l'Enseignement Laïc) το 1924 από το οποίο ξεκίνησε το γαλλικό κίνημα των εκπαιδευτικών, «Κίνημα του Μοντέρνου Σχολείου» (Mouvement de l'École Moderne) . Ο στόχος της CEL ήταν να αλλάξει από το εσωτερικό τη δημόσια εκπαίδευση με τη συνεργασία των εκπαιδευτικών
- Οι μέθοδοι διδασκαλίας του Φρενέ ήταν σε αντίθεση με την επίσημη πολιτική του Εθνικού Συμβουλίου Παιδείας. Παραιτήθηκε το 1935 για να ξεκινήσει τη δική του σχολή στη Vence
- Το «Σκασιαρχείο», "L'école buissonnière" , (γαλλική ταινία του 1949 του σκηνοθέτη Jean-Paul Le Chanois) . Το 1990, το Συμβούλιο του ΟΗΕ για τον Κινηματογράφο έθεσε υπό την αιγίδα του, «Το Σκασιαρχείο» διότι, ως ένα εξαιρετικό έργο τέχνης το οποίο εικονογραφεί με μοναδικό τρόπο μια από τις πλευρές της Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ. Η ταινία βασίζεται στις παιδαγωγικές αρχές του Célestin Freinet

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Célestin Freinet (1896-1966)

Η παιδαγωγική της εργασίας- βασικές αρχές :

- **Κοινοτική οργάνωση της σχολικής ζωής**, το παιδί καλλιεργεί το μυαλό, την καρδιά και το πνεύμα του μέσα στη συλλογικότητα, την ομάδα, τη σχολική κοινότητα, με την υποστήριξη της ομάδας
- **Σχολείο χωρίς ανταγωνισμό, χωρίς βία**, η συνεργασία στο σχολείο είναι αλληλεγγύη, αλληλοβοήθεια και όχι ανταγωνισμός. Η συνεργασία στην τάξη σημαίνει διάλογος, επικοινωνία, ισότητα και όχι ιεραρχία. Σημαντικό εργαλείο της οργάνωσης της σχολικής ζωής, της πολιτειότητας και της μη βίας στα σχολεία είναι τα μαθητικά συμβούλια
- **Ελεύθερη έκφραση και επικοινωνία**, όλοι οι άνθρωποι, όλα τα παιδιά έχουν ανάγκη και διάθεση να εκφραστούν και να επικοινωνήσουν
- Ως Εργαλεία – τεχνικές της ελεύθερης έκφρασης και επικοινωνίας, σχολική εφημερίδα, μικρά βιβλία, κινηματογράφος, διασχολική αλληλογραφία

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Célestin Freinet (1896-1966)

Η παιδαγωγική της εργασίας- βασικές αρχές :

- **Φυσική μέθοδος μάθησης –πειραματισμός**, οι μαθητές μαθαίνουν γραφή και ανάγνωση με την αλληλογραφία, τα Μικρά βιβλία, την εφημερίδα του σχολείου. Παράλληλα εισάγει ποικίλα μέσα και πηγές για αναζήτηση της γνώσης και της επίλυσης προβλημάτων στις εργασίες των μαθητών
- **Σύνδεση του σχολείου με την κοινότητα**, οι μαθητές εξοικειώνονται με το δημόσιο χώρο και αντιλαμβάνονται ότι τους αφορά. Με τις δράσεις τους και την συμμετοχή τους στα κοινά με τα Σχολικά Έντυπα, τα Δημοτικά Συμβούλια των παιδιών
- Η συν-εργασία γίνεται για να ξεπεράσει τα όρια της σχολικής τάξης και αποτελεί μια ενεργή δράση για τη κοινότητα και το κοινωνικό σύνολο
- Το σχολείο είναι ανοικτό, μέσα από τις συν-εργασίες μαθητών μπορεί να παράγει γνώση και πολιτισμό για τη γειτονιά, την κοινότητα και την κοινωνία

Το κίνημα της Νέας Αγωγής Alexander Neil (1883-1973)

Ο Alexander Neil:

- Κύριος εκφραστής της ελευθεριακής εκπαίδευσης, ιδίως τις δεκαετίες του '60 και του '70. Τα βιβλία του επηρέασαν τη φιλελεύθερη παιδαγωγική της εποχής
- Χωρίς να καθιερώνει ένα παιδαγωγικό δόγμα, χωρίς καν να δίνει ιδιαίτερο ενδιαφέρον στην επιτυχημένη μάθηση, υπερασπίσθηκε με πάθος μία αγωγή βασισμένη στην ελευθερία
- Το 1921 ο Alexander Neil ίδρυσε το σχολείο **Summerhill** για να παρουσιάσει τις εκπαιδευτικές του θεωρίες στην πράξη
- Η Maria Montessori αποτέλεσε επίσης σημαντική επιρροή για τον Neil όπως και ο Sigmund Freud και ο Wilhelm Reich

Το κίνημα της Νέας Αγωγής Alexander Neil (1883-1973)

Οι βασικές αντιλήψεις του Alexander Neil :

- Κύριος εκφραστής του αντιαυταρχικού ελεύθερου σχολείου. Η μάθηση ταυτίζεται με την ευτυχία του ατόμου
- Η ευτυχία του παιδιού πρέπει να είναι η κυρίαρχη παράμετρος στις αποφάσεις σχετικά με την ανατροφή του
- Η ευτυχία του παιδιού πηγάζει από το αίσθημα της προσωπικής του ελευθερίας. Η στέρηση αυτού του αισθήματος στην παιδική ηλικία, και η συνεπαγόμενη δυστυχία που βίωνε το καταπιεσμένο παιδί, είναι υπεύθυνη για πολλές από τις ψυχολογικές διαταραχές στον μετέπειτα ενήλικα

Το κίνημα της Νέας Αγωγής Alexander Neil (1883-1973)

Οι βασικές αντιλήψεις του Alexander Neil :

- Να γίνει το σχολείο κατάλληλο για τα παιδιά – κι όχι τα παιδιά κατάλληλα για το σχολείο
- Το ενδιαφέρον του σχολείου θα πρέπει να στρέφεται πρωταρχικά στην εξασφάλιση της ευτυχίας και τη διατήρηση της ισορροπίας του παιδιού
- Θεωρούσε πως με αυτόν τον τρόπο εξασφαλίζεται για τα παιδιά μία ευτυχισμένη ζωή και η διαμόρφωση μίας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, ακόμα και αν η “ελευθερία” αποβαίνει τελικά εις βάρος της μαθητικής επίδοσης ή της επαγγελματικής επιτυχίας

Το κίνημα της Νέας Αγωγής Alexander Neil (1883-1973)

Το σχολείο Summerhill :

- Εκφράζει την πεποίθηση ότι τα παιδιά μαθαίνουν καλύτερα όταν δεν είναι υποχρεωμένα να παρακολουθούν μαθήματα
- Το σχολείο τελεί υπό δημοκρατική διαχείριση με τακτικές συνελεύσεις στις οποίες, εκτός των άλλων, καθορίζονται οι κανονισμοί του σχολείου. Οι μαθητές σε αυτές έχουν ισότιμα δικαιώματα ψήφου με το προσωπικό του σχολείου
- Διοικείται από τα ίδια τα παιδιά, που αυτοκυβερνώνται με τις εβδομαδιαίες τους συνελεύσεις, ώστε να αποφευχθεί η αναρχία
- Συνιστά μια δημοκρατικά διοικούμενη κοινότητα
- Τα μαθήματα γίνονται λίγο πολύ με παραδοσιακό φιλελεύθερο τρόπο, αλλά οι μαθητές επιλέγουν τι, πότε και αν θα τα παρακολουθήσουν. Όλα τα μαθήματα είναι προαιρετικά

Το κίνημα της Νέας Αγωγής Alexander Neil (1883-1973)

Το σχολείο Summerhill :

- Εκτός από τα κλασικά μαθήματα (Αγγλικά, Μαθηματικά, Φυσικές Επιστήμες κλπ.), διδάσκονται επίσης η Ξυλουργική, η Ηχοληψία, η Μουσική, η Φωτογραφία, η Ζωγραφική, το Θέατρο, η Μαγειρική κ.α.
- Πριν αποφοιτήσουν οι μαθητές δίνουν, αν θέλουν, τις εθνικές απολυτήριες εξετάσεις. Οι περισσότεροι μαθητές του Summerhill επιλέγουν να δώσουν αυτές τις εξετάσεις και έχουν ποσοστά επιτυχίας υψηλότερα από τον μέσο όρο των υπόλοιπων Βρετανικών σχολείων
- Στο Summerhill τίποτα δεν είναι καταναγκαστικό. «Ελευθερία, όχι ελεύθερη άδεια να κάνεις ό,τι θέλεις»
- Η εξωτερικά επιβαλλόμενη πειθαρχία εμποδίζει την ανάπτυξη της εσωτερικής αυτοπειθαρχίας
- Δεν διδάσκονται Θρησκευτικά

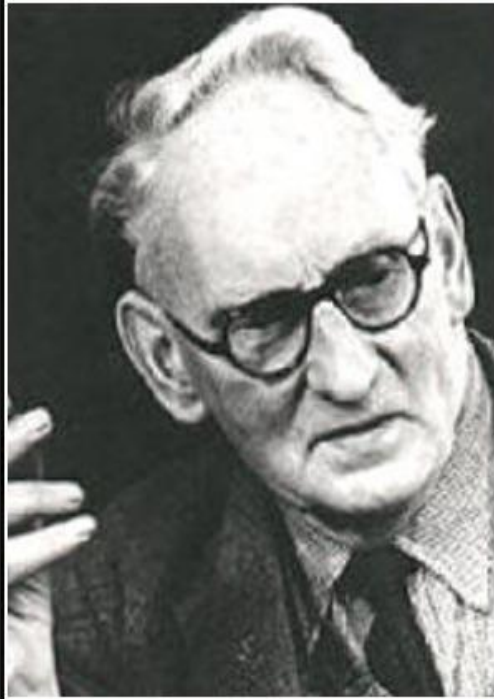
Το σχολείο Summerhill

Ευχαριστιέμαι να γίνονται ευτυχισμένα και να περπατάνε με ψηλά το κεφάλι παιδιά που τα γνώρισα δυστυχισμένα, γεμάτα μίσος και φόβο. Το αν θα γίνουν καθηγητές πανεπιστημίου ή υδραυλικοί, δε με νοιάζει

Alexander Neil, 1921

Το κίνημα της Νέας Αγωγής Alexander Neil (1883-1973)

If the emotions are free the intellect
will look after itself

— *Alexander Sutherland Neill* —

AZ QUOTES

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ivan Illich (1926-2002)

○ Ivan Illich:

- Το 1961 ίδρυσε στην Κουερναβάκα του Μεξικού το Κέντρο Διαπολιτισμικής Τεκμηρίωσης (CIDOC), στο οποίο οργανώνονταν σεμινάρια και συμμετείχαν άνθρωποι απ' όλο τον κόσμο
- Με τα βιβλία του άσκησε δριμύτατη κριτική στη σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ivan Illich (1926-2002)

Οι αντιλήψεις του Ivan Illich:

- Πίστευε ότι οι κοινωνίες καταλήγουν να παγιδεύονται από τους ίδιους τους θεσμούς. Ταυτίζουμε τα σχολεία με την Εκπαίδευση, τα νοσοκομεία με την Υγεία. Οι θεσμοί καταλήγουν να λειτουργούν ενάντια σε ότι υποστηρίζουν πως εξασφαλίζουν
- Διακήρυξε μία **«Κοινωνία χωρίς Σχολεία»**. Προτείνοντας εναλλακτικούς θεσμούς για μία εκπαίδευση χωρίς δασκάλους, σχολεία, αναλυτικά προγράμματα και εκπαιδευτικό σύστημα
- Πρότεινε δίκτυα μάθησης δηλαδή, τα μέσα εκπαίδευσης ενώ καθορίζονται ανάλογα με τους στόχους του εκπαιδευτικού να καθορίζονται μέσα από τέσσερις διαφορετικούς τρόπους που επιτρέπουν στο σπουδαστή την πρόσβαση σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό μέσο με στόχο να προσδιορίσει και να ολοκληρώσει τους σκοπούς του

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ivan Illich (1926-2002)

Ένα καλό εκπαιδευτικό σύστημα κατά τον Ivan Illich – τρεις στόχοι:

- Να κάνει προσιτές όλες τις πηγές μάθησης σε όλους όσους θέλουν να μάθουν και σε οποιαδήποτε φάση της ηλικίας τους
- Να δίνει τη δυνατότητα σε όλους όσους θέλουν να μεταδώσουν αυτά που ξέρουν, να συναντούν εκείνους που αντίστοιχα θέλουν να μάθουν από αυτούς
- Να παρέχει σε όλους όσους επιθυμούν να ανακοινώσουν κάτι στο κοινό, τη δυνατότητα να κάνουν τις σκέψεις τους γνωστές

Το κίνημα της Νέας Αγωγής-Ivan Illich (1926-2002)

Δεν είναι μόνο η μόρφωση αλλά και η ίδια η κοινωνική πραγματικότητα που έχει συνταυτισθεί με το σχολείο...Παντού, όχι μόνο η εκπαίδευση αλλά και το σύνολο της κοινωνίας χρειάζεται «αποσχολειοποίηση».

Ivan Illich, 1970

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Ο Paulo Freire:

- Μέσα στο ριζοσπαστικό κλίμα της Βραζιλίας των αρχών του '60, εφάρμοσε προγράμματα αλφαριθμητισμού των φτωχών αγροτών, σημειώνοντας εντυπωσιακές επιτυχίες
- Μέχρι πρόσφατα μέλος του Κέντρου για τη μελέτη της ανάπτυξης και της κοινωνικής αλλαγής
- Διεθνές Βραβείο Ανάπτυξης (1980) και Βραβείο Unesco, Για την Εκπαίδευση για την Ειρήνη (1986)
- Υπήρξε ένας από τους κορυφαίους στον κόσμο σύγχρονους εκπαιδευτικούς και κοινωνιολόγους

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Οι αντιλήψεις του Ο Paulo Freire:

- Αντιλαμβάνονταν την κοινωνική πραγματικότητα με όρους ταξικής πάλης μεταξύ καταπιεστών και καταπιεζόμενων
- Υποστήριξε μία παιδαγωγική θεωρία και πρακτική, που έχει ως στόχο να αυξήσει την κριτική συνείδηση των ατόμων, αποβλέποντας στη χειραφέτηση τους και τον κοινωνικό μετασχηματισμό
- Η σχέση εκπαιδευτικής και κοινωνικής πραγματικότητας αναγνωρίζεται ως αμφίδρομη, με την έννοια ότι η εκπαιδευτική σφαίρα δεν οργανώνεται ανεξάρτητα από το κοινωνικό συγκείμενο, αντανακλά τις υπάρχουσες συνθήκες, ενώ συγχρόνως είναι δυνατόν να επενεργήσει σε αυτές

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Οι αντιλήψεις του Ο Paulo Freire:

- Ανέδειξε την παιδαγωγική της «πράξης», μέσα από τον αναβαθμισμένο ρόλο των εκπαιδευτικών, υπό το πρίσμα του «αναμορφωτή διανοούμενου»
- Προσδιόρισε το ρόλο του σχολείου στην επίτευξη οποιασδήποτε κοινωνικής αλλαγής, αλλά και στη διαμόρφωση κριτικά σκεπτόμενων πολιτών, ικανών να επενεργήσουν στην κοινωνική πραγματικότητα, αναδεικνύοντας έτσι την πολιτική του διάσταση
- Εξειδικεύοντας την επίδραση του πολιτικού και πολιτισμικού πλαισίου στην εκπαίδευση, μίλησε για την κοινωνικά προσδιορισμένη και κατασκευασμένη σχολική γνώση, όπως προσδιορίζεται στα Αναλυτικά Προγράμματα και καταγράφεται στα σχολικά εγχειρίδια

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Paulo Freire - Η θεωρία της εκπαίδευσης για την κοινωνική αλλαγή:

- Ασχολήθηκε με την καταπολέμηση του αναλφαριθτισμού στη χώρα του. Μια εντατική προσπάθεια που επιδιώχθηκε μεταξύ 1960-1980
- Πίστευε ότι οι κοινωνικά αποκλεισμένοι και καταπιεσμένοι διαμορφώνουν αλλοτριωμένες συνειδήσεις και υιοθετούν αξίες και πρότυπα, που δεν ανήκουν στην πραγματικότητα που οι ίδιοι βιώνουν, γι' αυτό και ο ρόλος της **Εκπαίδευσης Ενηλίκων** είναι να απελευθερώνει τους εκπαιδευομένους
- Στηρίζει την βιωματική προσέγγιση της μάθησης με αναφορά στην καθημερινή ζωή, στο άτομο, στην πολιτεία, στον κοινωνικό ιστό

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Paulo Freire - Η θεωρία της εκπαίδευσης για την κοινωνική αλλαγή:

- Δίνει μεγάλη σημασία στον διάλογο. Μόνο με τον διάλογο μπορούμε να αποκαλύψουμε μια νέα πραγματικότητα για τον εαυτό μας και για τους άλλους, μια κριτική προσέγγιση με κέντρο τον άνθρωπο
- Κρίνεται πολύ σημαντική η γνήσια αξιολόγηση και επιμόρφωση των εκπαιδευτικών που στηρίζεται στη διαλεκτική σχέση ανάμεσα στο βίωμα και την πρακτική
- Η αναγνώριση της σημαντικότητας του έργου του εκπαιδευτικού καθώς και η απόκτηση των απαραίτητων εφοδίων προκειμένου να αλλάξουν τον τρόπο προσέγγισης της εκπαίδευσης είναι απαραίτητο. Μία συμμετοχική διεργασία που θα έχει αποτελέσματα όταν θα είναι συλλογική και όχι ατομική

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Paulo Freire - Η θεωρία της εκπαίδευσης για την κοινωνική αλλαγή:

- Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι βασικός στο να κρατάει μια ισορροπία μεταξύ της ενεργητικής παρουσίας του και της συμμετοχής των παιδιών. Παρά τον περιορισμό του εκπαιδευτικού στο ρόλο του συντονιστή, η τελική ευθύνη της διαδικασίας ανήκει στον εκπαιδευτικό, καθώς, ενώ παραχωρεί την πρωτοβουλία στα παιδιά, την ίδια στιγμή καλείται πολλές φορές να «κατευθύνει» την εκπαιδευτική διαδικασία
- Η **προβληματίζουσα εκπαίδευση** είναι αυτή που παρουσιάζει μια κατάσταση ως πρόβλημα και συνεπάγεται μια κίνηση για αλλαγή και μάλιστα στο κοινωνικό πεδίο μετασχηματίζοντας τους ανθρώπους από «όντα για τους άλλους» (υπόδουλους δηλαδή σε καταπιεστικά και εκμεταλλευτικά καθεστώτα) σε **«όντα για τον εαυτό τους»** (αυτεξούσιους δηλαδή ανθρώπους που παλεύουν για την απελευθέρωσή τους)

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Η μέθοδος του Freire:

- Εντοπίζονται τρία κύρια στάδια: α) Το διερευνητικό (investigative) β) Το θεματικό (thematization) γ) Το στάδιο του προβληματισμού (problematization)
- Θεωρεί ότι το στάδιο του προβληματισμού, δηλαδή η στιγμή κατά την οποία το άτομο αποκτά την ικανότητα της γραφής και της ανάγνωσης, είναι ιδιαίτερα σημαντική
- Μέσα από την ολοκλήρωση των τριών σταδίων, οι εκπαιδευόμενοι μπορούν να επιτύχουν τη συνειδητοποίηση, δηλαδή μπορούν πλέον να κατανοήσουν την άποψή τους για τον κόσμο και τη θέση τους σ' αυτόν
- Οι θέσεις του εξακολουθούν και σήμερα να επηρεάζουν προγράμματα που αφορούν στην εκπαίδευση των ενηλίκων

Το κίνημα της Νέας Αγωγής- Paulo Freire (1921-1997)

Η εκπαίδευση δεν είναι το ανώτατο στάδιο του αγώνα για κοινωνικό μετασχηματισμό. Αλλά χωρίς αυτή η κοινωνία δεν μπορεί να μετασχηματισθεί.

Freire, 2006

